Dialoog EE-ga loob eelduse paremaks elektrivarustuseks

Eesti Energia (EE) ja tema kliendi vaheline koostöö on oluline kriteerium ärikliendi elektrialase töökindluse saavutamisel, räägib Jaotusvõrgu Tallinna käidusektori juhataja Jaanus Tiisvend.

Jaanus Tiisvend

Tiisvendi sõnul jääb EE-l tihti palju olulist infot klientidelt saamata, näiteks teatud strateegiliste objektide olemasolust alates tootmisliinidest ja lõpetades serveritega. «Sellisel juhul ei saa me aga oma kliente elektrikatkestuste eest tõhusalt kaitsta,» räägibta. «Teades oma klientide strateegiliselt tähtsaid objekte, on ühes-koos võimalik leida optimaalseid lahendusi nii plaaniliste kui ka plaanimatute elektrikatkestuste vältimiseks.»

Olukorda, kus elektriettevõte ei ole kliendi strateegilistest objektidest teadlik, esineb kõige sagedamini juhtudel, kui äriettevõte ei ole EE klient otse, vaid kliendi alltarbijana. Näiteks on suurtel kontorihoonetel või tootmiskompleksidel EE-ga lepingulises suhtes üldjuhul vaid hoone valdaja, mitte aga seal pinda rentivad ettevõtted. Seega kliendid, kes omavad alltarbijaid, peaksid andma EE-le rohkem infot ka alltarbijate elektrivajadustest ning edastama neile EE-st tulevat infot. Kahjuks ei ole väga harvad juhtumid, kui näiteks suures kontorihoones tegutsevatele firmadele on tulnud plaaniline elektrikatkestus üllatusena, sest maja valdaja ei ole oma rentnikke sellest teavitanud. Tekkinud segaduse ja rahulolematuse oleks saanud aga kliendi poolse info edastamisega ära hoida. EE kliente teavitatakse plaanilistest elektrikatkestustest igal juhul, vastavalt tema soovile kas personaalse kirja, SMS-i või e-kirja teel.

Teiseks oluliseks komponendiks elektrialase töökindluse säilitamisel on pädeva käidukorraldaja olemasolu, kas oma töötajana või teenusena sisse ostetuna. Kui ettevõtte peakaitse on suurem kui 63A, siis on seadusega sätestatud, et firmal peab olema enda palgalehel või lepinguliselt oma käidukorraldaja. Ettevõtte käidukorraldaja ülesanne on vastutada firma elektrisüsteemide eest ning olla partneriks elektrivõrgu ettevõttele. Nii saavad paljud asjad kiiremini lahendatud, eriti rikked.

«Kliendid ei mõista tihti seda, et näiteks elektrivarustuse kvaliteedist sõltuva tegevuse puhul on elektrispetsialisti nõuanded hädavajalikud,» räägib Tiisvend. Nagu inimloomusele sageli omane, hakatakse sellele vajadusele tähelepanu pöörama alles siis, kui mingi vahejuhtum juba selja taga. EE annab hea meelega oma klientidele nõu, kuidas elektrivarustuse riske paremini hinnata. «Meie saame aidata riske hinnata. Näiteks kas ja kuhu on mõistlik paigaldada UPS-e või generaatoreid või on hoopis vajalikud ümberehitustööd EE võrgus,» räägib Tiisvend. «Suuremate klientidega, näiteks Tallinna Vesi, Elion jt, oleme nende ettevõtte elektrienergia vajadust käsitleva korralikult lahti rääkinud. Aitame kliendil välja selgitada, milline kvaliteedi tase on tema jaoks optimaalne, sest mingist piirist alates ei ole varustuskindluse tõstmine majanduslikult mõttekas.»

Hansapank maandab elektrikatkestuse riski osaliselt ise

Oliver Matkur

*Vastab Hansapanga hooldusjuht **Jaan Kõiv***

Millal oli Hansapangas viimane elektrikatkestus, mis teie tööd tõsiselt häiris?

Viimane elektrikatkestus oli kõrgepinge rikke tõttu kuskil paar nädalat tagasi reedel pealelõunat Maardus Kallavere linnas ning sellel tagajärjel oli Hansapanga Kallavere kontori töö pool päeva häiritud. Lisaks on paari viimase kuu jooksul mitmel korral Raplas, korra ka Elva kontoris elektrivarustus mitmeteks tundideks katkenud.

Mis tagajärjed need juhtumid kaasa tõid?

Otsest rahalist kahju on raske kokku arvestada, kuid kõikidel kordadel on kontorid olnud lihtsalt suletud, klienditeenindus seega seiskunud ja õhtustel aegadel on olnud raskusi pangapäeva lõpetamisega.

Kas ja kuidas Hansapank ise elektrikatkestuse riske maandab?

Selge on see, et me omale eraldi elektrijaamu ei ehita ning eraldi elektrikaabeldust ka ei loo, kuid jah, oleme võtnud ette omapoolseid meetmeid võimalike elektrivarustuse rikete vähendamiseks. Kuna sellise süsteemi ehitamine on küllalt kallis ja keerukas, siis olema omal tarbimiskohad jaganud jämedalt kaheks - need, mis panga talitluspidevuse seisukohalt väga tähtsad ning need, mis vähem tähtsad. Tähtsad objektid on loomulikult Liivalaia tänaval asuvad peamajad ning hooned, kus on serveriruumid - neil hoonetel on kaks eraldi elektrisisendit; arvuti-, turva- ja evakuatsioonisüsteemidel on vahel generaatorseadmed ning UPS seadmed. Lisaks oleme viimasel ajal Jaotusvõrguga üle vaadanud ka nende objektide elektrivarustamise teed, et oleks võimalik elektrivõrgus ringtoide tekitada. Ülejäänud pangakontoritel on panga-, turva- ja arvutisüsteemide vahel UPS seadmed, mõningates kontorites on kaks eraldi liitumist. Enamus kontoreid asub siiski rendipindadel, mistõttu me ei saa ise elektriliitumisi valida.

Kas Hansapank on elektri kvaliteediga rahul või mitte?

Viimasel ajal ei ole elektri kvaliteediga väga rahul, sest nagu eelnevalt sai mainitud, on suuri elektrikatkestusi ikkagi palju ja lisaks neile on vähemalt kuus korra selliseid võrgurikkeid, mis tulevad kõrgepinge ümberlülitamiste ajal ning nendest pingetõugetest ja –lohkudest tingitult tekivad tööhäired tehnosüsteemide automaatikas. Mõistetavalt ei teki vist kunagi sellist aega, millal elektrikatkestusi üldse ei teki, kuid usun, et kindlasti saab rikkeid tulevikus vähendada, kui parendada ja uuendada elektri edastussüsteeme.

Kuidas olete rahul EE poolse suhtlemisega?

On väga hea, et EE poolt on meiega tegelemas kliendihaldur, kellega saan vajadusel kõiki probleeme üle Eesti lahendada. Varasemalt oli väheke segasem aeg, kus tuli eraldi piirkondade järgi eri inimestega elektriprobleeme lahendada.

Kas ja millist lisanõu EE poolt sooviksite?

Kindlasti oleksime EE poolsest abist ja nõust huvitatud ajal, mil jõuab kätte energiaturu avanemise aeg. Kuigi iga tarbija peab ise omale elektritarnija valima, on kohalikul firmal olukorra tundmises eelised.

Mõni aeg tagasi toimus Jaotusvõrgu ja Hansapanga vahel kohtumine, kus arutati, kuidas panga strateegiliste kohtade elektrivarustust tõhustada. Kuidas selle kohtumise tulemustega rahule jäite ja kas asjad on pärast seda paremini liikunud?

Oleme kaks korda juba sellist kohtumist korraldanud ning tänane kasu on selles, et oleme selgeks saanud oma strateegiliste objektide tänase elektrivarustuse (ka rikke korral) seisu, selle parendamise võimalused ning tutvunud EE poolsete tegemistega sellel teemal.

Suvine Lasnamäe katkestus

Tänavu 15. märtsi õhtul jäid ligi kaheks tunniks kaablirikke tõttu elektrita ligi 7000 lasnamäelast ning teiste seas ka Hansapanga serverikeskus. Kõivu sõnul oli tegemist Hansapanga mõistes juba katastroofiga, kuna serverite mahakukkumisega Lasnamäe serveriruumis olid teenused maas nii Eestis, Lätis kui ka Leedus ja tervelt neli tundi.

«See juhtum oli tõeline näide sellest kuidas absoluutselt kõik energiasüsteemid alt vedasid. Hoonel, milles meie serveriruum on, jäid mõlemad elektrisisendid elektrita, lisaks ei käivitunud hoone peamine diiselgeneraator. Teine diiselgeneraator käivitus, kuid juhtimisautomaatika rikkest tulenevalt hoone elektrisüsteemi lülitumist ei toimunud. Olemasolevad UPS seadmed suutsid akudelt servereid paarkümmend minutit töös hoida ja siis lülitusid välja. Mingi aja pärast oleks ka ruumi ülessoojenemine serverid välja lülitanud. Kuna oleme antud hoones rentnikud ja elektri varusüsteemide ülalpidamine on otseselt hoone valdaja kohustus, siis oleme nendega koostöös kõik varusüsteemid üle kontrollinud ja katsetanud, et need edaspidi töökorras oleksid,» räägib juhtunust Kõiv.

Mis on elektrivarustuse kvaliteet?

Varustuskindlus: riske saab maandada elektrivõrguga reservühenduste loomise ja/või reservtoiteallikate paigaldamisega (generaatorid, UPS-d).

Pinge kvaliteet, eelkõige üle- ja alapinge, liigpinged, pingelohud: riske saab maandada oma sisemiste elektrivarustusskeemide planeerimisega, tootmis- ja muude seadmete valikuga, arvestades nende häiretundlikkust ning ka UPS-ide kasutamisega.

Oluline on ettevõtte sisemise elektrivarustuse skeemi kujundamine ehk varustuskindluse ja pinge kvaliteedi osas tundlike seadmete eraldamine omaette toiteahelatele, automaatsete reservilülitusautomaatide kasutamine.

Mida saab ettevõte teha elektrikatkestuse riskide maandamiseks?

Kui ettevõtte tegevuse analüüsi ja riskide hindamise tulemusena selgub, et elektrivarustuse tavalahendusest ei piisa, tuleks otsustada, kas:

- paigaldada olulistesse sõlmedesse UPS-d;
- paigaldada vajaliku võimsusega reservgeneraator;
- luua teine reserveeriv ühendus elektrivõrgust.

Millest lähtuda seadmete valikul

Ettevõtte elektriseadmete soetamisel tuleks tähelepanu pöörata tootjate poolt seadme elektrivarustusele esitatud nõuetele ja soovitustele:

- tehnilise informatsiooni ning paigaldus- ja käidujuhendiga põhjalik tutvumine;
- vajadusel järelepärimised tootjale või edasimüüjale;
- seadmete reguleeritavate seadete sätete määramine. Tihti on seadmed seadistatud nn tehase väga tundlike sätetega või seadistajad kasutavad ise neid oma töö lihtsustamiseks. Sel juhul võib seade iga väikseimagi häiringu korral tööst välja lülituda. Praktilised näited on meil veefirmades pumbamootorite sagedusmuunduritega.